

MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI HRVATSKE

Hodak, Adam Maks

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:287171>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU

POSLOVNI ODJEL

STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVO

ADAM MAKS HODAK

**MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI
HRVATSKE**

ZAVRŠNI RAD

Karlovac, 2023.

Adam Maks Hodak

MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI HRVATSKE

ZAVRŠNI RAD

Veleučilište u Karlovcu

Poslovni odjel

Stručni studij ugostiteljstvo

Kolegij: Osnove ekonomije II

Mentor: mr.sc. Ivana Varičak

Matični broj studenta: 0621613009

Karlovac, veljača 2023.

SAŽETAK

Makroekonomskim pokazateljima nastoji se prikazati trenutna situacija gospodarstva određene zemlje. Najčešće korišteni pokazatelji stanja u gospodarstvu su bruto domaći proizvod te nezaposlenost odnosno zaposlenost. Također velik utjecaj na gospodarstvo pojedine zemlje ima i inflacija, investicije, osobna potrošnja. U završnom radu prikazat će se kako navedeni pokazatelji utječu na Hrvatsku.

Ključne riječi: Makroekonomski pokazatelji, Bruto domaći proizvod, zaposlenost, inflacija, osobna potrošnja

SUMMARY

Macroeconomic indicators try to show the current situation of the economy of a certain country. The most frequently used indicators of the state of the economy are gross domestic product and unemployment or employment. Inflation, investments, and personal consumption also have a great impact on the economy of a particular country. In the final paper, it will be shown how the mentioned indicators affect Croatia.

Key words: Macroeconomic indicators, Gross domestic product, employment, inflation, personal consumption

SADRŽAJ

1.UVOD	1
1.1.PREDMET I CILJ RADA.....	1
1.2.IZVORI PODATAKA I METODE PRIKUPLJANJA PODATAKA	1
1.3.STRUKTURA RADA	1
2.MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI	2
2.1.POJMOVNO DEFINIRANJE MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA	2
2.2. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD (BDP).....	3
2.3. ZAPOSLENOST/NEZAPOSLENOST I PLAĆE	4
2.4. INFLACIJA.....	7
2.5. INVESTICIJE	9
2.6. OSOBNA POTROŠNJA	11
2.7. OSTALI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI.....	12
3. ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U HRVATSKOJ.....	16
3.1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD U HRVATSKOJ	16
3.2. ZAPOSLENOST I NEZAPOSLENOST U HRVATSKOJ	18
3.3. INFLACIJA U HRVATSKOJ.....	24
3.4. INVESTICIJE U HRVATSKOJ.....	26
3.5. OSOBNA POTROŠNJA U HRVATSKOJ	29
3.6. OSTALI MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI U HRVATSKOJ	30
4. ZAKLJUČAK.....	36
POPIS LITERATURE	37
POPIS SLIKA	40
POPIS TABLICA	41
POPIS GRAFIKONA	42

1.UVOD

1.1.Predmet i cilj rada

Predmet ovog završnog rada su makroekonomski pokazatelji, a cilj je pojmovno definirati pokazatelje te ih analizirati na primjeru Republike Hrvatske.

1.2.Izvori podataka i metode prikupljanja podataka

Literatura potrebna za izradu rada koristit će se iz literatura iz područja ekonomije, te članaka i internetskih stranica.

Od metoda istraživanja korištene su:

- Metoda komparacije – gdje se u određenom dijelu završnog rada radi komparacija na temelju vremenskog razdoblja,
- Metoda analize i deskripcije – gdje se pojmovno definiraju bitni elementi u završnom radu.

1.3.Struktura rada

Završni rad sastoji se od četiri cjeline. Literatura i popis tablica i grafikona posebno su navedeni. U uvodnom dijelu daju se bitne činjenice o završnom radu, a to su predmet i cilj rada, korištene metode i izvori podataka te se navodi struktura rada. Druga cjelina pojmovno definira značenje makroekonomije i makroekonomskih pokazatelja te se svaki posebno analizira. U trećoj cjelini radi se analiza svakog makroekonomskog pokazatelja. Podaci su prikazani većinom za 2021. godinu, a ako je bilo dostupno prikazani su i za 2022. godinu. Rad završava zaključkom, gdje autor završnog rada iznosi svoje zaključke i spoznaje koje je ostvario pisanjem ovog rada.

2. MAKROEKONOMSKI POKAZATELJI

Za razliku od mikroekonomije, makroekonomija proučava cjelokupno gospodarstvo i odnose između prihoda, proizvodnje, cijena, zaposlenosti i drugih pokazatelja.

2.1. Pojmovno definiranje makroekonomskih pokazatelja

Makroekonomija je dio ekonomske znanosti kojom se nastoji prikazati slika gospodarstva određene zemlje i to agregiranjem određenih dijelova gospodarskih aktera i njihovih učinaka u velike funkcionalne agregate radi utvrđivanja veličine i dinamike promjena te međuovisnosti tih agregata u određivanju stanja i dinamike ukupnoga gospodarstva.¹

Za makroekonomiju možemo također reći da je to područje ekonomije gdje se proučava ponašanje privrede kao cjeline. Ona proučava gospodarstvo na razini fenomena kao što su promjene u bruto domaćem proizvodu, nezaposlenosti, inflaciji, nacionalnom dohotku i ostalim pokazateljima.²

Najbitniji makroekonomski pokazatelji su:³

- Bruto domaći proizvod (BDP)
- BDP po stanovniku (per capita)
- Realna promjena BDP-a
- Stopa inflacije (godišnja)
- Javni/inozemni dug
- Bruto međunarodne pričuve
- Izvoz roba/usluga
- Stopa zaposlenosti/nezaposlenosti
- Dug opće države
- Devizni tečaj nacionalne valute.

U nastavku rada objasniti će se ukratko određeni makroekonomski pokazatelji.

¹ Hrvatska enciklopedija, natuknica: Makroekonomija, preuzeto 23.02.2023. s <https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=38279>

² Moj bankar, natuknica: Makroekonomija, preuzeto 23.01.2023. s <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/M/Makroekonomija>

³ Hrvatska narodna banka, Glavni makroekonomski indikatori, preuzeto 23.02.2023. s <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>

2.2. Bruto domaći proizvod (BDP)

Bruto domaći proizvod je najvažniji makroekonomski pokazatelj. Poznat je pod kraticom BDP, a definira ga se kao ukupnu vrijednost svih usluga i proizvoda unutar određene zemlje u definiranom vremenskom razdoblju, uglavnom godinu dana. Uz BDP veže se i BDP po stanovniku (per capita), a koji se dobiva tako da se ukupni BDP određene zemlje podijeli s ukupnim stanovništvom te zemlje i tim se pokazateljem može vidjeti s kojom količinom novaca raspolaže pojedini stanovnik zemlje.

BDP je bitan za gospodarstvo svake države. Razvijenost države mjeri se uz pomoć BDP per capita. Kako se ovaj pokazatelj računa na isti način u cijelom svijetu, njime se onda mogu uspoređivati države i njihov stupanj razvijenosti.

Mjerenje gospodarske aktivnosti moguće je bruto domaćim proizvodom, bruto nacionalnim proizvodom te neto nacionalnim proizvodom.

BDP prikazuje ukupnu proizvodnju bilo usluga ili proizvoda u određenoj zemlji u vremenskom razdoblju od godinu dana te predstavlja zbroj vrijednosti:⁴

- Potrošnje (C)
- Državnih izdataka (G)
- Bruto investicija (I)
- Neto izvoza (X)

Odnosno sljedećom formulom:

$$BDP = C + I + G + X(1)$$

BDP je veći, ukoliko je stanovništvo aktivnije. Ako pojedina zemlja ima velik broj stanovništva, njen BDP je u pravilu i veći, a zemlja koja ima dvostruko veći BDP od druge zemlje, dvostruko je i veća od nje.⁵

Bruto nacionalni prihod (BNP ili BNPR) je zbroj svih prihoda koje je ostvarilo stanovništvo određene države. BNP obuhvaća sve prihode tj. zaradu određene zemlje, uključujući i stanovništvo koje se nalazi izvan države. Ovaj pokazatelj primjenjivao se do 1990. godine, gdje se nakon toga zamijenio s BDP-om.

⁴ Samuelson P. A., Nordhaus W. D., Ekonomija (Svez. 19). Zagreb, MATE, 2011.

⁵ Blanchard O., Makroekonomija (Svez. 5). Zagreb, MATE, 2011.

BDP te BNP uključuju investicijsku potrošnju, a neto nacionalni proizvod (NNP) je BNP umanjen za amortizaciju. Može se prikazati sljedećom formulom:

$$NNP = BDP + \text{neto prihod na imovinu u inozemstvu}$$

ili

$$NNP = BNPR - \text{investicijska potrošnja (amortizacija)}$$

Može se zaključiti da je bruto domaći proizvod realna mjera aktivnosti određenog gospodarstva, a uključuje potrošnju, proizvodnju, izvoz, uvoz, investicije.

Tablica 1. Objašnjenje makroekonomskih pokazatelja

Makroekonomski pokazatelj	Objašnjenje
Bruto domaći proizvod (BDP/GDP)	Glavni makroekonomski pokazatelj. Zbroj svih proizvoda i usluga koji su proizvedeni tijekom jedne kalendarske godine u pojedinoj zemlji, a izražen je u novčanim jedinicama.
Bruto društveni proizvod (GNP)	Ukupna proizvodnja ostvarena radom i kapitalom, a nalazi se u vlasništvu građana promatrane zemlje u tuzemstvu i inozemstvu. Neto inozemno faktorsko plaćanje je razlika između GDP-a i GNP-a.
Nacionalni dohodak	Suma dohodaka koje ostvaruju vlasnici kapitala, radne snage i zemlje
Raspoloživi dohodak	Dohodak koji ostaje stanovništvu za potrošnju (C) i štednju (S)

Izvor: Makroekonomski pokazatelji, preuzeto 24.01.2023. s

<https://blog.dnevnik.hr/pocela/2005/08/1615100660/makroekonomski-pokazatelji.html>

BDP po stanovniku odnosno BDP per capita smatra se pokazateljem standarda života promatrane zemlje, no on nije mjerilo osobnih primanja. Ovim pokazateljem nastoji se prikazati razina bogatstva ili ekonomska stabilnost u određenom razdoblju.

2.3. Zaposlenost/nezaposlenost i plaće

Kako bi se mogla definirati zaposlenost odnosno nezaposlenost potrebno je definirati i pokazatelje poput radne snage i aktivnog stanovništva.

U aktivno stanovništvo ubraja se stanovništvo koje se nalazi iznad 15 godina i ispod 65 godina životne starosti odnosno u aktivno stanovništvo ubraja se stanovništvo koje

može raditi ili radi. Znači aktivno stanovništvo dijeli se na stanovništvo u radnoj snazi i stanovništvo izvan radne snage.

Radna snaga su svi zaposleni i nezaposleni koji su izvan radne snage, a koji rade u domaćinstvu ili su u mirovini ili su trenutno nesposobni za rad ili ne traže posao. Radna snaga se u pojedinim zemljama drugačije definira. U pravilu se kreće od 15 ili 16 godina pa do 64 godine te čak i do 74 godine u Švedskoj.

Tek kada se definirala struktura aktivnog stanovništva i radne snage, definirat će se zaposlenost tj. nezaposlenost.

Zaposlenost se definira kao ukupan broj ljudi u zemlji koji obavljaju određeni posao te su za njega plaćeni i vode se kao zaposlene osobe. Dok nezaposlenost je ukupan broj ljudi koji ne rade i ne obavljaju nikakvu djelatnost, no ipak su u potrazi za poslom. Ljudi koji su bez posla i ne traže ga, oni su izvan radne snage.⁶

Velik broj autora u Hrvatskoj definirali su pojam nezaposlenosti, pa se tako nezaposlenim osobama smatra osoba koja:⁷

- aktivno traži posao i raspoloživa je za rad
- nema registrirani obrt, slobodno zanimanje ili djelatnost poljoprivrede i šumarstva
- ne ostvari mjesečni primitak, odnosno dohodak od samostalne djelatnosti koja se pravovremeno obavlja prema propisima o porezu na dohodak, a koji je veći od najvišeg iznosa novčane naknade
- nema registrirano trgovačko društvo ili drugu pravnu osobu, odnosno nema većinski udio u trgovačkom društvu ili drugoj pravnoj osobi
- nije korisnik mirovine, osim korisnika mirovine koji ostvari pravo na invalidsku mirovinu na temelju profesionalne nesposobnosti za rad
- nije redovni učenik ili student
- nije osigurana kao poljoprivrednik po propisima o mirovinskom osiguranju.

⁶ Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D., Ekonomija (Svez. 19). Zagreb: MATE, 2011.

⁷ Puljiz, V., Bežovan, G., Matković, T., Šućur, Z., & Zrinščak, S., Socijalna politika Hrvatske. Zagreb, Pravni fakultet Zagreb, 2008.

Prema sljedećoj formuli izračunava se stopa nezaposlenosti:

$$\text{stopa nezaposlenosti} = \frac{\text{broj nezaposlenih}}{\text{ukupna radna snaga}} * 100$$

Formulom se mogu izračunati različite stope nezaposlenosti.

Nezaposlenost može prikazati trendove u gospodarstvu, no nije najbolja procjena jer za osobe koje su izvan radne snage može značiti da trenutno ne traže posao niti su aktivni u potrazi, no ukoliko im se ukaže posao, bili bi voljni prihvatiti ga. Pošto se ne radi o velikom broju nezaposlenih izvan radne snage, može se reći da se stopa nezaposlenosti/zaposlenosti ubraja u značajne makroekonomske pokazatelje.

Najčešća podjela nezaposlenosti je: ⁸

1. Frikcijska (normalna) – vrsta nezaposlenosti do koje dolazi kada osobe prelaze s jednog radnog mjesta na drugi. Radi se o kratkotrajnom procesu jer su to uglavnom osobe koje su tek ušle na tržište rada ili zbog nezadovoljstva su u potrazi za drugim poslom
2. Sezonska – vrsta nezaposlenosti koja se javlja sezonski i to najčešće na poslovima vezanim uz turizam i najčešće se radi o osobama mlađe dobne skupine
3. Strukturna – do ove vrste nezaposlenosti dolazi kada potražnja za određenom vrstom rada raste, a dok se za drugom vrstom smanjuje
4. Ciklička – do ove vrste nezaposlenosti dolazi kada se proizvodnja i potrošnja smanjuju odnosno dolazi do nedostatka potražnje na tržištu rada.

Plaća je novčani iznos koji se isplaćuje zaposlenim osobama kao vrsta naknade za izvršeni posao.⁹ Sastoji se od:

- Osnovne plaće – puno radno vrijeme, normalni uvjeti rada, poslodavac je dužan isplatiti radniku najniži propisani iznos
- Dodataka na plaću – za radni staž, prekovremeni rad, rad u smjenama, otežani uvjeti rada, noćni rad, rad praznikom i nedjeljom, za uspješnost na radu i sl.

⁸ Wasserbauer, B.: Osnove ekonomije, Nezaposlenost, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009., str. 220.

⁹ Hrvatska enciklopedija, natuknica: Plaća, preuzeto 24.02.2023. s <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48550>

Osnovna plaća izračunava se kao umnožak osnovice za izračun plaće i koeficijenta složenosti poslova radnog mjesta.¹⁰

Glavni pojmovi koji su vezani uz plaće su bruto i neto. Mali broj zaposlenika ili općenito osoba može reći što znači bruto iznos, te kako se on pretvori u neto.

Stoga plaća se sastoji od:¹¹

- Bruto plaće – iznos koji se nalazi na samom vrhu platne liste te se na taj iznos obračunavaju porezi i prirezi i mirovinsko, a računovođe ga nazivaju i Bruto 1
- Bruto 2 – ukupni trošak zaposlenja u poduzeću, točnije to je iznos kojeg zaposlenik mora zaraditi kako bi mu poslodavac mogao isplatiti neto iznos
- Neto plaće – iznos kojeg zaposlenik prima na svoj račun, ali umanjeno za sve dodatke koje si država uzme.

Plaća je u Hrvatskoj definirana zakonom, ali i ugovorom o radu i kolektivnim ugovorom.

2.4. Inflacija

Inflacija je posljedica neravnoteže u narodnom gospodarstvu, a manifestira se kroz porast unutarnjih cijena, odnosno, inflacija se može definirati kao proces kontinuiranog porasta novčane mase odnosno porast opće razine cijena.¹²

Rast cijena mjeri se indeksima cijena, a oni su:

- Indeks potrošačkih cijena - prikazuje ponderirani prosjek gdje su kao ponderi uzeti udjeli potrošnje pojedinih dobara u ukupnoj potrošnji
- Indeks proizvođačkih cijena - mjeri cijene roba u različitim stupnjevima proizvodnje
- Deflator domaćeg proizvoda - pokazuje promjenu cijene svih dobara koja ulaze u obračun domaćeg proizvoda.

¹⁰ Hrvatska enciklopedija, natuknica: Plaća, preuzeto 24.02.2023. s <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48550>

¹¹ Kapitalac, blog o novcu, preuzeto 24.02.2023. s <https://kapitalac.wordpress.com/2012/09/22/sto-je-bruto-a-sto-neto-placa/>

¹² Wasserbauer, B., op.cit., str. 208.

Stopa inflacije izračunava se sljedećom formulom:¹³

$$\text{stopa inflacije (godina } t) = \frac{\text{razinacijena } (t) - \text{razina cijena } (t - 1)}{\text{razina cijena } (t - 1)} * 100$$

Da bi se inflacija suzbila i puno lakše uočila, klasificira se putem različitih kriterija, a najčešći su:¹⁴

Prema intenzitetu, koja se dijeli na:

- Blagu/puzeću – na godišnjoj razini stopa inflacije je manja od 5%
- Umjerena – stopa inflacije je između 5% i 10%
- Galopirajuća – stopa inflacije je veća od 10%
- Hiperinflacija – na mjesečnoj razini stopa inflacije je veća od 50%

Prema geografskom porijeklu, koja se dijeli na:

- domaću – nastala u nacionalnoj ekonomiji
- uvoznju – nastala izvan nacionalne ekonomije, na način da je kroz vanjskotrgovinske odnose prebačena u nacionalnu ekonomiju.

Zbog inflacije koja je u Hrvatskoj visoka, danas se za jedan euro može kupiti puno manje nego što se za taj isti iznos moglo kupiti jučer. To znači da inflacija smanjuje vrijednost valute tijekom određenog perioda.

U mjerenje inflacije uzimaju se svi proizvodi i usluge koje kućanstva kupuju i troše, a to su:

- proizvodi svakodnevne potrošnje (hrana, gorivo)
- trajna dobra (odjeća, perilice rublja, računala)
- usluge (frizerske, automehaničarske, osiguravajuće).

U tablici 2 prikazat će se izračun inflacije.

¹³ Wasserbauer, B., op.cit., str. 208.

¹⁴ Ibidem, str. 210.

Tablica 2. Primjer izračuna inflacije

Kupnja tijekom godine (kom)	Cijena (trenutna) €		Cijena nakon jedne godine €		Cijena nakon dvije godine €	
	jedinična cijena	ukupno	jedinična cijena	Ukupno	jedinična cijena	Ukupno
150 kom kruha	1,50 €	225,00 €	1,30 €	195,00 €	1,60 €	240,00 €
100 šalica kave	2,40 €	240,00 €	2,40 €	240,00 €	2,15 €	215,00 €
12 usluga šišanja	20,00 €	240,00 €	22,00 €	264,00 €	23,00 €	276,00 €
1 zimska jakna	145,00 €	145,00 €	176,00 €	176,00 €	160,00 €	160,00 €
Ukupni trošak		850,00 €		875,00 €		891,00 €
Indeks cijena		100		102,9		104,8
Stopa inflacije				2,90%		1,80%

Izvor: Izrada autora prema Europskoj središnjoj banci, preuzeto 24.02.2023. s

https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hr.html

Iz tablice je vidljivo na koji način dolazi do promjene inflacije. Vidljivo je da stopa inflacije nakon jedne godine iznosi 2,90%, a nakon dvije godine 1,80%. Ukupni trošak se kroz promatrane godine povećavao.

2.5. Investicije

Investicije se mogu definirati kao ekonomske aktivnosti gdje se da bi se došlo do povećanja outputa, odriče određene potrošnje, a one mogu biti kupnja vrijednosnih papira, kupnja materijalnih dobara poput opreme i nematerijalnih dobara poput ulaganje u zdravlje, obrazovanje i sl.¹⁵

Za investicije se može reći da su ulaganja u buduću proizvodnju. U kratkom roku utječu na proizvodnju preko učinaka na agregatnu potražnju (AD), a u dugom roku na agregatnu ponudu (AS) preko učinaka na povećanje kapitala i potencijalnog proizvoda. Investicija je funkcija realne kamatne stope i s njom je u inverznom odnosu. Ako je kamatna stopa niža, potražnja za investicijama je veća i obrnuto. Potražnja za investicijama ovisi i o promjenama realnog BDP-a.

¹⁵ Benić, Đ. Makroekonomija, Školska knjiga, Zagreb, 2016., str. 690

Investicije su pretvaranje materijalnih i financijskih sredstava u trajne izvore dohotka ulaganjem u stvaranje kapitalnih dobara ili u pribavljanje pravne osnove za zahtjev za dohotkom od postojeće realne imovine.¹⁶

Oblik investiranja može biti:¹⁷

- realan – ulaganje ili nabava strojeva, vozila, tvornica, građevinskih objekata i dr.
- financijski – kupnja obveznica, davanje kredita, hipoteke, kupnja dionica i dr.

Dohodak koji se ostvari može biti u novčanom obliku, poput kamate, profita i rente ili izravna korist od uporabe dobara.

Također razlikuju se:¹⁸

- privatne investicije – investicija fizičkih ili pravnih osoba; motiv ulaganja je privatni financijski dobitak
- javne investicije – investicija države, lokalne vlasti, javnih fondova i samoupravnih tijela; motiv je zadovoljenje općih i zajedničkih potreba, poput bolnice, škole, prometne infrastrukture i dr.

Prema načinu utvrđivanja vrijednosti uloženi sredstava razlikuju se:¹⁹

- bruto-investicije koje izražavaju ukupnu vrijednost uloženi sredstava, a sadrže sredstva za održavanje postojećih kapitalnih dobara kao i za proširenje i stvaranje novih kapitalnih dobara
- neto-investicije koje izražavaju samo sredstva uložena u povećanje vrijednosti kapitalnih dobara (odbijaju se troškovi obnove).

Investicije prema namjeni su:²⁰

- gospodarske kojima je cilj financijski dobitak i

¹⁶ Hrvatska enciklopedija, natuknica: Investicije, preuzeto 25.02.2023. s <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27720>

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

- infrastrukturne kojima je cilj zadovoljavanje općih pretpostavki funkcioniranja gospodarskog i javnoga života kao i održavanja i rasta društvenog standarda.

Kao poseban oblik investicija mogu se navesti investicije u ljudski kapital kojima se investira u sposobnosti i znanja pojedinaca, a time se utječe na bolju kvalitetu života i bolju financijsku zaradu.

Opseg investicija ovisi o BDP-u, ali i njegovoj raspodjeli, politici zemlje i socijalnim odnosima. Investicije se financiraju iz tekućeg dohotka i zaduživanja.

2.6. Osobna potrošnja

Najveći udio u bruto domaćem proizvodu pojedinog gospodarstva ima najveći makroekonomski pokazatelj, a to je osobna potrošnja. Na osobnu potrošnju jako velik utjecaj ima dohodak kućanstava (raspoloživi) i dakako pojedinca, te stoga je ona funkcija raspoloživog dohotka.

Osobna potrošnja može se definirati kao ukupna vrijednost trošenja namijenjena tekućoj uporabi kućanstava za potrošnu robu i usluge. Osobna potrošnja predstavlja zbroj dobara i usluga koje su kupili rezidenti neke zemlje, odnosno domaći potrošači, a često se smatra jednom od najvažnijih mjera ekonomskog uspjeha i jednom od ključnih determinanti životnog standarda.²¹

Ako je osobna potrošnja po stanovniku niska, tada je razvijenost gospodarstva neke zemlje niži, no ako je gospodarska razvijenost na visokom stupnju i kreće se oko 60% BDP-a, tada raste i osobna potrošnja po stanovniku.

Do problema može doći ako se javi velika sklonost potrošnje, a u tim slučajevima može doći do neravnoteže bilance i deficita, ali i siromaštva.

Kako osobna potrošnja ima velik udio u BDP-u, ona je bitna za donošenje makroekonomskih politika.

²¹ Buterin V., Vlahinić Lenz N., Mihaljević N., Kretanje osobne potrošnje na primjeru odabranih članica EU, preuzeto 26.02.2023. s <https://hrcak.srce.hr/file/321169>

2.7. Ostali makroekonomski pokazatelji

Javni dug

Državni dug prema Zakonu o državnom proračunu definira se kao dug središnjeg proračuna, a dok se javni dug definira kao dug općeg proračuna.

Dug općeg proračuna države može se definirati kao sredstva koja su pozajmljena od određene države.

Središnji proračun je državni proračun i financijski planovi izvanproračunskih korisnika državnog proračuna, dok opći proračun se definira kao središnji proračun i proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te izvanproračunski korisnici jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.²²

Ciljevi upravljanja javnim dugom su:²³

- zadovoljavanje financijskih potreba države, uključujući podmirivanje dospjelih obveza
- postizanje najnižeg srednjoročnog i dugoročnog troška financiranja uz prihvatljivu razinu rizika
- promicati razvoj domaćeg tržišta kapitala

Također jedna od definicija javnog duga je da je to akumulirana pozajmljena novčana sredstva države, odnosno javni dug je zbroj svih potraživanja koja prema javnom sektoru imaju njegovi vjerovnici u određenom trenutku.²⁴

Zaduživanjem države dolazi do javnog duga, a razlozi zašto se država zadužuje su kako bi zadovoljila određene državne potrebe.

Prema podrijetlu, javni dug dijeli se na:

- unutarnji – država se zadužuje od strane domaćih vjerovnika
- vanjski – država se zadužuje na inozemnom tržištu.

²² Ministarstvo financija, Javni dug, preuzeto 26.02.2023. s <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/javni-dug/104>

²³ Ibidem.

²⁴ Babić A., Bajo A., Bubaš Z., Švaljek S., Javni dug u Republici Hrvatskoj, preuzeto 26.02.2023. s <https://repozitorij.ijf.hr/islandora/object/ijf:19> str.3

Najveći problem kod zaduživanja na inozemnom tržištu je zaduživanje od strane međunarodnih organizacija jer ako se država prezaduži dolazi do usporenog gospodarskog rasta što rezultira nestabilnošću u gospodarstvu države.

Država se zadužuje kako bi mogla financirati deficit, a on nastaje u proračunu gdje su rashodi puno veći od prihoda.

Turizam

Prema Svjetskoj turističkoj organizaciji turizam uključuje sve aktivnosti proizašle iz putovanja i boravaka osoba izvan njihove uobičajene sredine ne dulje od jedne godine radi odmora, poslovnog putovanja i drugih razloga nevezanih uz aktivnosti za koje bi primili ikakvu naknadu u mjestu koje posjećuju.²⁵

Turist je osnovna jedinica kojom se proučava turizam.

Turizam ima dvije osnovne funkcije, a to su:²⁶

- Društvene – gosti ostvaruju nova iskustva, aktivnosti i doživljaje, mogu biti zdravstveni, socijalni, politički, kulturni, rekreacijski i obrazovni,
- Ekonomske – nastoje se postići određeni gospodarski učinci, poput povećanje zaposlenosti, izvoz roba i usluga, razvoj nerazvijenih područja i dr.

Za velik broj država, turizam predstavlja skoro ključnu ulogu u gospodarstvu. Tijekom turističke sezone dolazi do povećanja zaposlenosti, a i promet je u tom periodu gotovo najveći u godini. U slabije razvijenim zemljama udio BDP-a je veći, nego u razvijenim državama jer se slabije razvijene države oslanjaju na prihod od turizma.

Postoje tri pristupa koji se javljaju kod makroekonomske analize utjecaja turizma na gospodarstvo, a to su:²⁷

1. Prvi pristup – gdje se učinci dijele na fizičke (kvantitativni pokazatelji razvoja turizma – br.ostvarenih noćenja, kapacitet smještajnih jedinica) i financijske

²⁵ Hrvatska enciklopedija, Natuknica: Turizam, preuzeto 26.02.2023. s <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=62763>

²⁶ Ibidem.

²⁷ Čavlek N., Bartoluci M., Prebežac D., Kesar O. et al., Turizam- ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb, 2011.

(iskazuju se u novčanoj vrijednosti – vrijednost BDP-a od turizma, visina turističke potrošnje i sl.)

2. Drugi pristup – učinci se dijele na izravne (nastaju u inicijalnoj fazi gospodarskih kretanja na regionalnoj ili na nacionalnoj razini kao posljedica izravne turističke potrošnje – rast dohotka) i neizravne (nastaju kao posljedica prethodno ostvarenih izravnih ekonomskih učinaka turizma – porast cijena nekretnina)
3. Treći pristup – učinci se dijeli na pozitivne i negativne, a to je ujedno i najjednostavnija podjela.

Ekonomski turistički učinci koji pozitivno djeluju na gospodarstvo određene zemlje su turistička potrošnja, porast BDP-a, porast zapošljavanja, porast investicija i sl.

Turizam doprinosi rastu bruto domaćeg proizvoda, no kod njegovog izračuna, pojavljuju se određeni problemi. Teško je procijeniti izračun BDP jer su usluge u turizmu nejasno definirane, a one su sastavni dio BDP-a. Bez obzira ako postoje i pouzdani statistički podaci. Razlozi kod poteškoća u izračunima su nepravilnosti u platnoj bilanci, neobračunate usluge, društveni troškovi, raspodjela javnog i privatnog prihoda, nenaplativost usluge, javna dobra i apstraktni troškovi.

Međunarodne pričuve

Prema Međunarodnom monetarnom fondu, međunarodne pričuve mogu se definirati kao inozemna imovina koja je pod kontrolom i na raspolaganju monetarne vlasti u svrhu izravnog financiranja neravnoteže u bilanci plaćanja te neizravnog reguliranja neravnoteže putem intervencija na deviznom tržištu radi utjecaja na tečaj te u ostale svrhe.²⁸

One uključuju:²⁹

- Devizne depozite u bankama,
- Inozemna sredstva plaćanja u gotovini,
- Zlato i posebna prava vučenja Međunarodnog monetarnog fonda i
- Inozemne vrijednosnice.

²⁸ Hrvatska narodna banka, Međunarodne pričuve RH, preuzeto 01.05.2023. s <https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/meunarodne-pricuve-rh>

²⁹ Ibidem.

Hrvatska narodna banka upravlja međunarodnim pričuvama Republike Hrvatske, dok Savjet HNB-a određuje koja je strategija i politika upravljanja međunarodnim pričuvama.

Međunarodne pričuve Republike Hrvatske čine svi oblici imovine u stranoj valuti i plemenite kovine, a pojam imovine u stranoj valuti uključuje vrijednosne papire i svu drugu imovinu u konvertibilnoj valuti nerezidentnog dužnika ili obračunskoj jedinici neovisno o obliku u kojem se drži.³⁰

³⁰ Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci, NN 75/08, 54/13, 47/20, čl. 18 preuzeto 01.05.2023. s <https://www.zakon.hr/z/590/Zakon-o-Hrvatskoj-narodnoj-banci>

3. ANALIZA MAKROEKONOMSKIH POKAZATELJA U HRVATSKOJ

Najčešći pokazatelji koji su vezani uz BDP su njegova vrijednost, potom BDP per capita odnosno njegova vrijednost po stanovniku, potrošna struktura, zatim realne stope rasta i proizvodna struktura.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, trenutni podaci za Hrvatsku su sljedeći:³¹

- BDP – 5,2%
- Bruto plaća – 10.785 kn (1.432,27€)
- Nezaposlenost – 6,8%
- Inflacija – 13,1%
- Noćenja turista – 801.000.

U nastavku rada, slijedi detaljan opis makroekonomskih pokazatelja te njihov utjecaj na Hrvatsku.

3.1. Bruto domaći proizvod u Hrvatskoj

Da bi se mogla vidjeti ekonomska snaga pojedine zemlje, potrebno je izračunati njen BDP, a koji je skup svih proizvoda i usluga koje su proizvedene u zemlji. Glavne sastavnice bruto domaćeg proizvoda su državna i osobna potrošnja, neto izvoz i investicije. Bruto domaći proizvod vladajući koriste kako bi donijeli ekonomske odluke, ali je i vrijedan alat investitorima prilikom upravljanja portfeljima ukazujući im na okvirno stanje gospodarstva.³²

BDP se definira kao vrijednost kojom se prikazuje proizvodnja roba i usluga za određeno razdoblje, za godinu dana. Slijedi Tablica 3 koja prikazuje BDP u Hrvatskoj.

³¹ Državni zavod za statistiku, preuzeto 02.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/hr/>

³² Tas, N. et. al. (2013). Analyzing macroeconomic indicators of economic growth using panel data. Journal of finance and investment analysis, Vol.2, No.3, pp. 41-53.

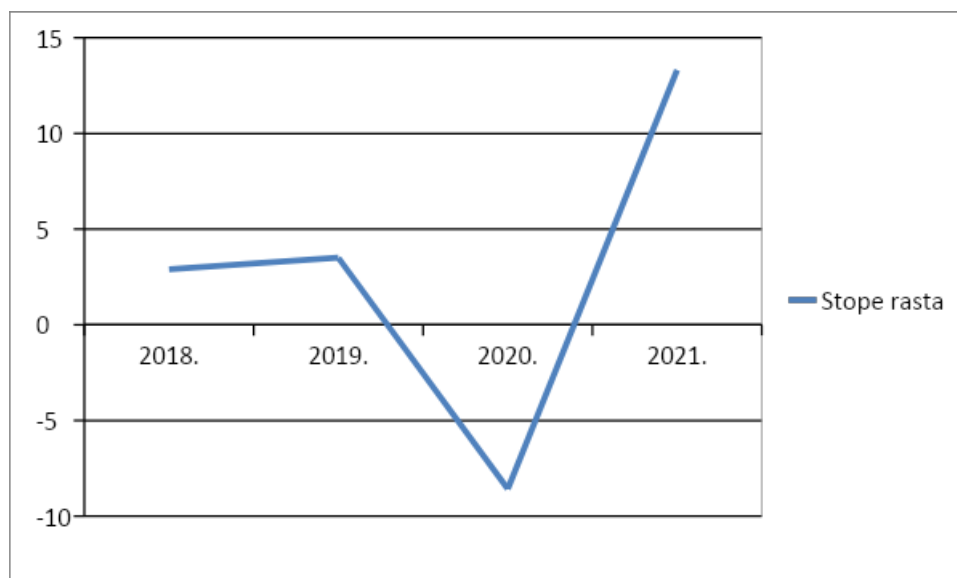
Tablica 3. Bruto domaći proizvod u Hrvatskoj od 2018.g. do 2021.g.

	2018.	2019.	2020.	2021.
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. kuna	391.289	412.770	380.123	438.560
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. USD	62.323	62.330	57.501	68.917
Bruto domaći proizvod, tržišne cijene (tekuće), mil. EUR	52.776	55.677	50.461	58.287

Izvor: Državni zavod za statistiku, Godišnji bruto domaći proizvod, preuzeto 02.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29154>

Iz tablice 3 može se vidjeti iznos BDP-a kroz vremensko razdoblje od 2018. do 2021. godine. Vidljivo je da je bruto domaći proizvod u 2020. godini za 8,6% manji u odnosu na 2019. godinu. Razlozi za to proizlaze iz pada bruto dodatne vrijednosti u trgovini na malo, trgovini na veliko i prerađivačkoj industriji. Također u 2021. godini ostvaren je znati porast BDP-a, a razlozi su prestanak covid mjera te boom u turizmu i porast potrošnje. Navedeno može se vidjeti u Grafikonu 1 koji slijedi.

Grafikon 1. Stope rasta BDP-a kroz vremensko razdoblje od 2018.g. do 2021.g. u %

Izvor: Izrada autora prema Državnom zavodu za statistiku, preuzeto 02.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29154>

Iz grafikona je vidljiv drastičan pad u 2020. godini te ekspanzirajući rast u 2021. godini.

Bruto domaći proizvod per capita (po stanovniku)

Tablica 4. Bruto domaći proizvod per capita

	2018.	2019.	2020.	2021.
BDP per capita u EUR	12.704	13.476	12.464	14.969

Izvor: HNB, Eurosustav, preuzeto 02.03.2023. s <https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>

U tablici 4 vidljivo je kretanje BDP po broju stanovnika. Najveći iznos BDP-a po stanovniku vidljiv je u 2021. godini u iznosu od 14.969€. Podaci za 2021. godinu temelje se na Popisu stanovništva iz 2011. godine.

U 2021. godini ostvaren je oporavak i to u ekonomskoj aktivnosti, a rast BDP-a iznosio je 10,2%, a to je naspram 2020. godine znatno poboljšanje jer je navedenu godinu obilježila pandemija koronavirusa.

Rast BDP vidljiv je u svim sektorima, a najviše utjecaja na BDP imali su sektor trgovine na malo i veliko, sektor pružanja smještaja i pripreme i usluživanja hrane i sektor skladištenja i prijevoza.

Prateći rast BDP-a Hrvatske od 1995. godine, Hrvatska je u 2021. godini ostvarila najveći realni rast bruto domaćeg proizvoda.

3.2. Zaposlenost i nezaposlenost u Hrvatskoj

Osnovni pokazatelj razvijenosti pojedine zemlje ogleda se u visokim plaćama i visokom udjelu zaposlenih. Ona država koja svom stanovništvu omogući da radi i priskrbljuje za sebe i svoju obitelj ima velike benefite. Kao primjer može se navesti potrošnja. Ako stanovništvo ima dovoljnu količinu novaca, a prihodi su redoviti, on će time trošiti više i tako pomagati ekonomiju države kojoj je u interesu da je protočnost novca što veća.

S povećanjem potrošnje, ali i redovitim приходima, dolazi do pozitivnih utjecaja na državu. Jedan od njih je demografija. Ako mlade obitelji nisu opterećene financijski, lakše će se odlučiti na zasnivanje obitelji što je za sve europske zemlje vrlo bitno jer se trenutno bilježi pad nataliteta. Za državu, demografska slika vrlo je značajna jer mlade obitelji koje su financijski osigurane i zadovoljne sa svojim приходima neće

napuštati zemlju kako bi tražile bolji posao. Boljim mogućnostima i davanjima država utječe na ostanak mladih obitelji u državi, te time potpomaže demografsku sliku jer ne gubi stanovništvo zato što se od mladih obitelji očekuje zasnivanje obitelji i promjena negativne demografske slike.

Zaposlene osobe su one osobe koje su sklopile ugovor o radu s poslodavcem na neodređeno ili određeno vrijeme bez obzira na duljinu radnog vremena.

U zaposlene osobe ubrajaju se i osobe koje su na rodiljnom, pripravnici, osobe koje su na bolovanju, ali i osobe koje su iz bilo kojih razloga odsutne s posla, sve do prekida ugovora o radu. Također, u zaposlene se ubrajaju osobe koje imaju vlastito trgovačko društvo, poduzeće i obrt.

Stopa nezaposlenosti dobiva se kada se u omjer stave nezaposleni i ukupno aktivno stanovništvo. U tablici 5 prikazuju se podaci o zaposlenosti u Hrvatskoj.

Tablica 5. Ukupna zaposlenost/nezaposlenost i aktivno stanovništvo u 2022.godini u Hrvatskoj

		2022.	
		Žene	Muškarci
Aktivno stanovništvo	1.731.623	825.945	905.678
Ukupno zaposleni	1.613.807	759.422	854.385
Nezaposleni	117.816	66.523	51.293

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposleni prema djelatnostima u prosincu 2022., preuzeto 02.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29234>

Tablica prikazuje podatke za 2022. godinu. Prikazani su ukupni podatci i podatci posebno za muškarce i žene. Ukupno aktivno stanovništvo u Hrvatskoj je 1.731.623 osoba, od čega je 825.945 žena. Ukupno zaposlenih je 1.613.807, a nezaposlenih 117.816 osoba, od čega su 66.523 žene. U odnosu na studeni 2022. godine, broj zaposlenih u prosincu 2022. godine je porastao za 1,2%, dok je nezaposlenost u tom istom periodu porasla za 1,4%.

Slijedi Tablica 6 koja prikazuje zaposlenost prema djelatnostima.

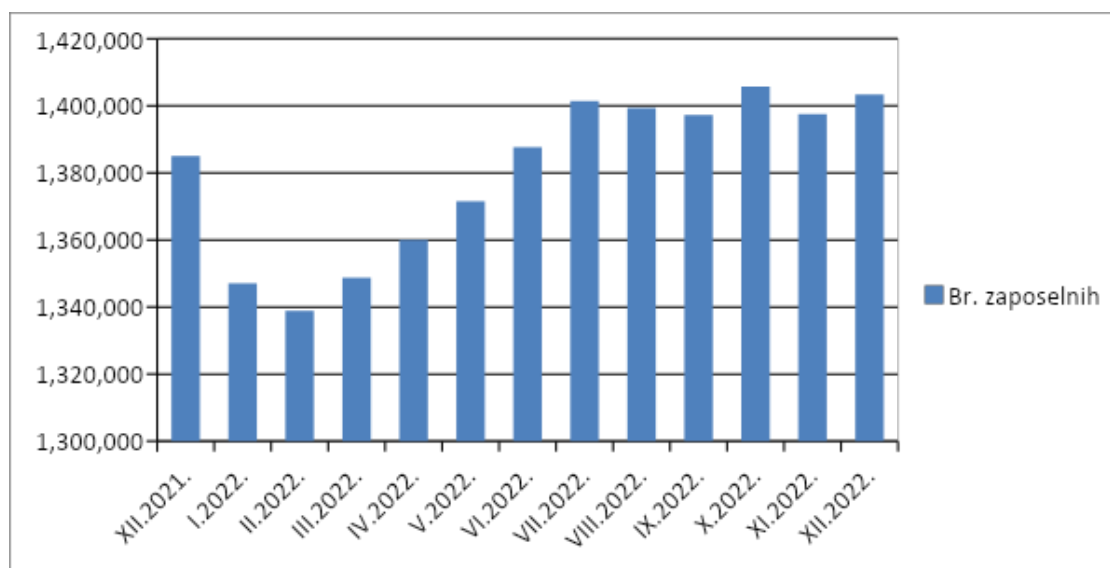
Tablica 6. Broj zaposlenih prema području djelatnosti

Broj zaposlenih u prosincu 2022		
Područja djelatnosti	Ukupno	Žene
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	25 961	7 648
Rudarstvo i vađenje	3 731	462
Prerađivačka industrija	232 770	83 733
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	14 520	3 149
Opskrba vodom; uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliša	25 979	5 829
Građevinarstvo	110 464	12 441
Trgovina na veliko i na malo; popravak motornih vozila i motocikla	213 996	119 864
Prijevoz i skladištenje	76 416	18 169
Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	86 192	48 732
Informacije i komunikacije	56 798	20 339
Financijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	37 396	25 947
Poslovanje nekretninama	9 346	4 431
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	69 173	33 869
Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	55 182	25 710
Javna uprava i obrana; obvezno socijalno osiguranje	109 068	51 889
Obrazovanje	124 336	99 592
Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	105 014	81 676
Umjetnost, zabava i rekreacija	27 141	15 436
Ostale uslužne djelatnosti	19 921	13 271
UKUPNO	1 403 404	672 187

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposleni prema djelatnostima u prosincu 2022., preuzeto 02.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29234>

Tablica prikazuje djelatnosti u kojima su zaposlene pojedine osobe u prosincu 2022. godine. Ukupna zaposlenost u djelatnostima iznosi 1.403.404 osobe, od toga 672.187 žena. Najveći broj zaposlenih prisutan je u prerađivačkoj djelatnosti s 232.770 osoba, te zatim u trgovini na malo i veliko te popravku motornih vozila i motocikala u iznosu od 213.996 osoba.

Grafikon 2. Ukupan broj zaposlenih u Hrvatskoj u vremenskom razdoblju od 12.2021.-12.2022. (u mil)

Izvor: Državni zavod za statistiku, Zaposleni prema djelatnostima u prosincu 2022., preuzeto 02.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29234>

Grafikon 2 prikazuje kretanje zaposlenosti kroz vremensko razdoblje od godinu dana. Vidljivo je da je zaposlenost najmanja u periodu od siječnja do ožujka. Od travnja kreće veća zaposlenost, a razlozi za to su pripreme za turističku sezonu gdje se traži veći broj zaposlenika. U srpnju je ostvarena najveća razina zaposlenosti.

U nastavku slijedi Tablica 7.

Tablica 7. Nezaposlenost po županijama

Godina	2018	2019	2020	2021	2022
Prostorna jedinica - županija					
ZAGREBAČKA	6.658	5.582	6.629	6.267	5.094
KRAPINSKO-ZAGORSKA	2.789	2.322	2.670	2.387	1.993
SISAČKO-MOSLAVAČKA	10.528	8.875	9.251	7.845	6.782
KARLOVAČKA	4.438	3.342	3.717	3.013	2.517
VARAŽDINSKA	3.100	2.542	2.950	2.462	2.166
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	2.433	1.939	2.239	2.002	1.820
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	5.516	4.201	4.568	3.742	3.433
PRIMORSKO-GORANSKA	7.946	6.704	8.617	8.416	6.650
LIČKO-SENJSKA	2.035	1.704	1.982	1.672	1.448

VIROVITIČKO- PODRAVSKA	5.154	4.332	4.706	4.143	3.862
POŽEŠKO- SLAVONSKA	2.873	2.389	2.872	2.431	2.347
BRODSKO-POSAVSKA	7.026	5.820	6.732	6.563	5.923
ZADARSKA	4.826	4.095	4.954	4.017	3.424
OSJEČKO-BARANJSKA	19.113	16.193	17.369	16.043	14.597
ŠIBENSKO-KNINSKA	4.433	3.944	4.902	4.343	3.900
VUKOVARSKO- SRIJEMSKA	8.782	6.642	7.606	6.651	6.033
SPLITSKO- DALMATINSKA	25.559	21.562	25.692	25.136	21.166
ISTARSKA	3.513	3.819	5.676	4.412	3.016
DUBROVAČKO- NERETVANSKA	4.922	4.575	6.355	5.353	4.530
MEDIMURSKA	2.446	2.111	2.435	2.151	1.973
GRAD ZAGREB	19.453	15.957	18.902	17.767	13.454
Ukupno	153.542	128.650	150.824	136.816	116.127

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, statistika, preuzeto 03.03.2023. s <https://statistika.hzz.hr/statistika.aspx?tiplzvjestaja=1>

Tablica prikazuje razinu nezaposlenosti kroz županije za razdoblje od 2018. godine pa do 2022. godine. Najveću nezaposlenost kroz sve godine ima Splitsko-dalmatinska županija, slijede ju Grad Zagreb i Osječko-baranjska županija. Obje županije su kroz vremenski period smanjile nezaposlenost, dok Splitsko-dalmatinska županija gotovo i stagnira u nezaposlenosti kroz cijelo vremensko razdoblje. Što se tiče ukupne nezaposlenosti vidljivo je da ona u padu. U 2018. godini broj nezaposlenih bio je 153.542 osoba, a u 2022. godini nezaposlenih osoba je 116.127.

U Republici Hrvatskoj prosječna mjesečna neto plaća u pravnim osobama u studenom 2022. godine iznosila je 7.914,00 kn, što je nominalno više za 2,2%, a realno za 1,3% u odnosu na listopad 2022. godine, dok je mjesečna prosječna bruto plaća iznosila 10.785,00kn, što je nominalno više za 2,5%, a realno za 1,6% u odnosu na listopad 2022. godine.³³

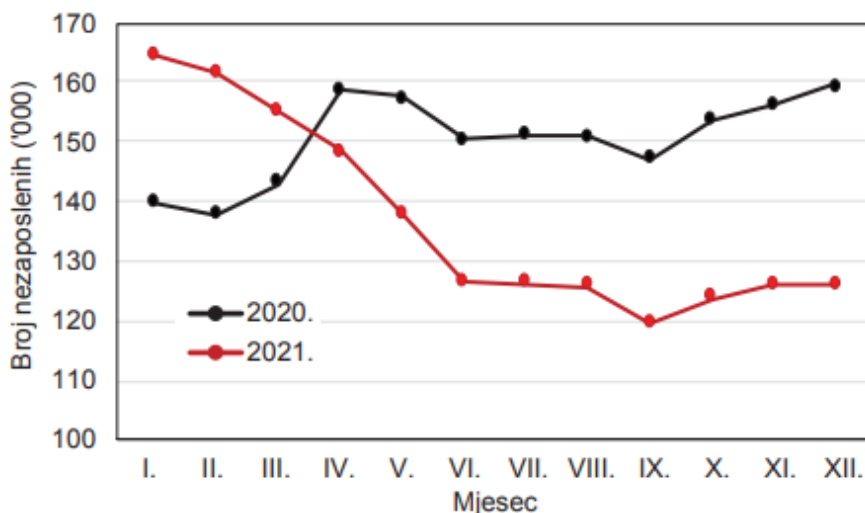
U djelatnosti zračni promet u studenom 2022. godine isplaćena je najviša prosječna mjesečna neto plaća u iznosu od 12.377,00 kn, a dok je najniža u iznosu od 4.861,00 kn isplaćena u zaštitnim i istražnim djelatnostima. U djelatnosti računalno programiranje isplaćena je najviša prosječna bruto plaća u studenom 2022. godine u

³³ Državni zavod za statistiku, preuzeto 03.03.2023. s <https://dzs.gov.hr/vijesti/prosjecna-neto-placa-za-studeni-7-nbsp-914-kuna/1409>

iznosu od 17.735,00 kn, a najniža je iznosila 6.286,00 kn isplaćena u djelatnosti zaštitne i istražne djelatnosti.³⁴

Slijedi Grafikon 3 koji prikazuje kako se kreće stopa nezaposlenosti u 2020. i 2021. godini.

Grafikon 3. Kretanje stope nezaposlenosti u 2020. i 2021. godini

Izvor: Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnjak 2021., preuzeto 04.05.2023. s <https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/godisnjak-2021-1.pdf>

U prosincu 2021. godine na evidenciji Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje bilo je 125.715 nezaposlenih osoba, što je 21,4% manje nego u istom mjesecu prethodne godine. Ukupan broj novoprijavljenih (165.004) na evidenciju nezaposlenih tijekom 2021. godine bio je manji od zbroja zaposlenih s evidencije i brisanih iz evidencije zbog drugih razloga (199.134), što je rezultiralo smanjenjem nezaposlenosti. U prva tri mjeseca 2021. godine broj nezaposlenih bio je veći nego u istim mjesecima 2020. godine, zatim je u četvrtom mjesecu postao manji, a narednih mjeseci znatno manji u odnosu na usporedive mjeseci prethodne godine.³⁵

Sezonski su čimbenici utjecali na kretanje nezaposlenosti tijekom 2021.godine. nezaposlenost u 2021.godini smanjio se tijekom ljetnih mjeseci, no od listopada 2021.godine registriran je blagi porast. Najveća nezaposlenost registrirana je u siječnju

³⁴ Državni zavod za statistiku, preuzeto 03.03.2023. s <https://dzs.gov.hr/vijesti/prosjecna-neto-placa-za-studeni-7-nbsp-914-kuna/1409>

³⁵ Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnjak 2021.g., preuzeto 01.05.2023. s <https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/godisnjak-2021-1.pdf>

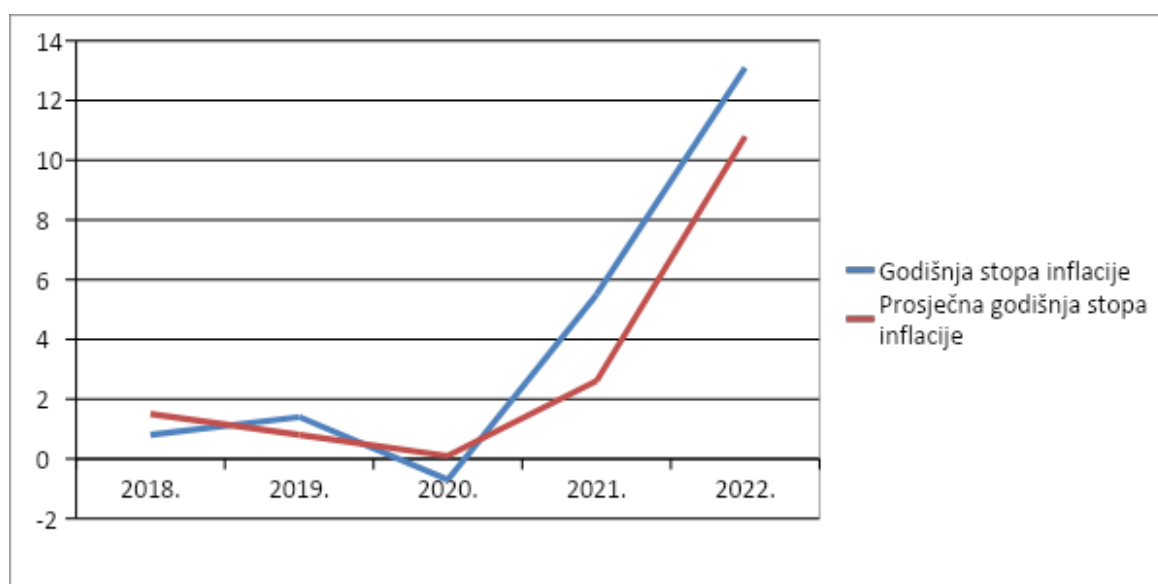
2021.godine i iznosila je 165.345 osoba, a najmanja nezaposlenost bila je registrirana u rujnu 2021.godine i iznosila je 119.094 osoba.

3.3. Inflacija u Hrvatskoj

Stopa inflacije izračunana na temelju podataka indeksa potrošačkih cijena jest promjena nivoa cijena dobara i usluga za osobnu potrošnju između baznog (početnog) mjeseca i konačnog mjeseca izabranog razdoblja.³⁶

Slijedi Grafikon 4.

Grafikon 4. Godišnje i prosječne godišnje stope rasta inflacije u vremenskom razdoblju od 2018.-2022.godine u Hrvatskoj (u %)

Izvor: Državni zavod za statistiku, Kalkulator inflacije, preuzeto 06.03.2023. s <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>

Iz grafikona se mogu iščitati dvije varijable, godišnja i prosječna stopa inflacije. Podaci su iskazani za vremensko razdoblje od 2018. godine do 2022. godine. U 2018. godini i 2019. godini inflacija stagnira, dok u 2020. godini godišnja stopa inflacije pada na -0,7% te nakon toga u 2021. godini se ostvaruje strelovit rast od 5,5%. Godina 2022. završava se sa stopom inflacije od 13,1%. Kretanje prosječne stope inflacije u skladu je s godišnjom stopom.

U nastavku slijedi prikaz potrošačkih cijena (Tablica 8).

³⁶ Državni zavod za statistiku, Kalkulator inflacije, preuzeto 06.03.2023. s <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>

Tablica 8. Indeksi potrošačkih cijena u Hrvatskoj u prosincu 2022. godine

Indeks potrošačkih cijena	Struktura (%)
Hrana i bezalkoholna pića	25,93
Alkoholna pića i duhan	5,1
Odjeća i obuća	5,84
Stanovanje, voda, električna energija, plin i ostala goriva	16,87
Pokućstvo, oprema za kuću i redovito održavanje kućanstva	5,7
Zdravlje	3,21
Prijevoz	14,72
Komunikacija	5,47
Rekreacija i kultura	5,27
Obrazovanje	0,71
Restorani i hoteli	4,99
Razna dobra i usluge	6,19
Indeks potrošačkih cijena – ukupno	100

Izvor: DZS, Indeksi potrošačkih cijena u prosincu 2022., preuzeto 06.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29202>

Iz tablice je vidljivo da je najveći porast potrošačkih cijena ostvaren u sektoru hrana i bezalkoholna pića, zatim slijedi stanovanje, voda, električna energija i plin i ostala goriva te u sektoru prijevoza. Najmanji indeks ostvaruje se u obrazovanju.

Slijedi Grafikon 5.

Grafikon 5. Indeks potrošačkih cijena od 2002. do 2022. godine u Hrvatskoj (godišnje)

Izvor: DZS, Indeksi potrošačkih cijena u prosincu 2022., preuzeto 06.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29202>

Grafikon prikazuje indeks potrošačkih cijena u vremenskom razdoblju od 2002. godine do 2022. godine. Iz grafa je vidljivo da je najveći indeks ostvaren u 2008. godini kada je započela i najveća gospodarska kriza. Nakon toga dolazi do pada i stagnacije, a u razdoblju od 2021. godine pa do kraja 2022. godine indeks potrošačkih cijena je u strelovitom rastu.

Potrošačke cijene u Hrvatskoj u konstantnom su porastu. Najviše cijene na mjesečnoj razini porasle su u sektoru hrane i bezalkoholnih pića za 1,2%, potom u sektoru alkoholna pića i duhan za 0,8%. U lipnju 2022. godine potrošačke cijene skočile su na 12,1%, a godina 2022. završava s porastom od 13,1%.

3.4. Investicije u Hrvatskoj

Svjetska trgovinska organizacija definira investicije kao vrstu ulaganja gdje ulagač iz jedne zemlje dobiva imovinu u drugoj zemlji, a sve s namjerom kako bi njome upravljao. Prema UNCTAD-u, investicija se definira kao ulaganje koje uključuje dugoročni odnos i održava trajni interes i kontrolu rezidenata jedne zemlje nad poduzećem rezidentom zemlje koja nije zemlja stranog ulagača.³⁷

³⁷ Grgić, M.; Bilas, V.: Međunarodna ekonomija, Zagreb, Lares Plus d.o.o., 2008., str. 346.

Inozemna izravna ulaganja obuhvaćaju:³⁸

- vlasnička ulaganja - ulaganja kojima strani vlasnik stječe najmanje 10% udjela u temeljnom kapitalu trgovačkog društva, bez obzira na to je li riječ o ulaganju rezidenta u inozemstvo ili nerezidenta u hrvatske rezidente,
- zadržanu dobit i
- dužničke odnose između vlasnički povezanih rezidenata i nerezidenata.

Bruto investicije u novu i rabljenu dugotrajnu imovinu odnose se na ukupno ostvarene investicije u dugotrajnu materijalnu i nematerijalnu imovinu domaćega i inozemnog podrijetla, dugotrajnu imovinu u vlasništvu i nabavljenu pod uvjetima financijskog leasinga. Bruto investicije u novu dugotrajnu imovinu dio su ostvarenih investicija i odnose se na izgradnju i nabavu nove domaće i uvozne dugotrajne imovine, znatnija poboljšanja postojeće dugotrajne imovine te u izvještajnoj godini uvezene rabljene dugotrajne imovine, koja se tretira kao nova jer utječe na porast nacionalnog bogatstva zemlje.³⁹ (Tablica 9)

Tablica 9. Bruto investicije u Hrvatskoj u 2020.godini i 2021.godini (tis.kn)

	2020.	2021.
Bruto investicije u novu i rabljenu dugotrajnu imovinu	59.287.16 4	63.118.76 9
od toga: bruto investicije u novu dugotrajnu imovinu	54.721.74 1	57.739.35 6

Izvor: Državni zavod za statistiku, Investicije, preuzeto 06.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29158>

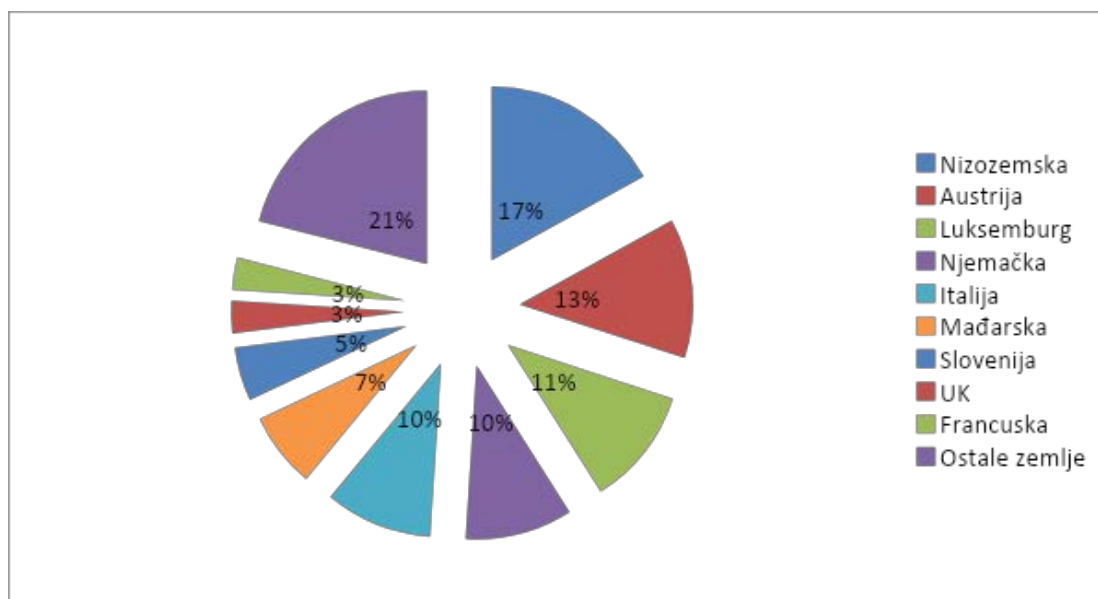
Iz tablice je vidljiv rast bruto investicija u 2021. godini, porast od 6,5% u bruto investicijama u novoj i rabljenoj dugotrajnoj imovini, odnosno pozitivan trend rasta od 5,5% u novoj dugotrajnoj imovini.

U Hrvatskoj je zabilježeno 38,8 milijardi € izravnih stranih ulaganja u razdoblju od 1993. godine do 2021. godine. Slijedi Grafikon 6 gdje su vidljiva ulaganja u Hrvatsku.

³⁸ Hrvatska narodna banka, Eurosustav, preuzeto 06.02.2023. s <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/sektor-inozemstva/inozemna-izravna-ulaganja>

³⁹ Državni zavod za statistiku, Investicije, preuzeto 06.02.2023. s <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29158>

Grafikon 6. Ulaganja u Hrvatsku po zemljama (%)

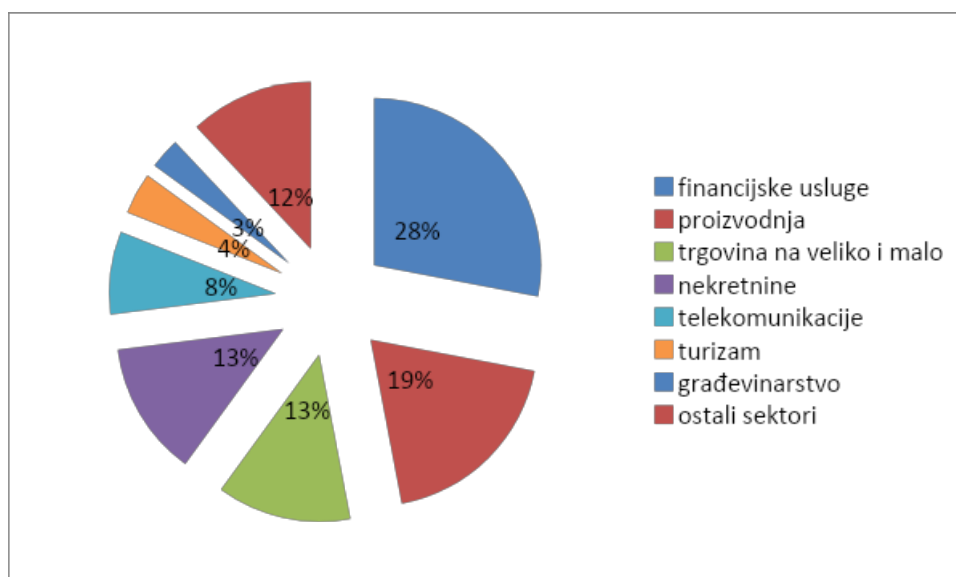

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, preuzeto 07.03.2023. s <https://investcroatia.gov.hr/o-hrvatskoj-2/>

Grafikon prikazuje zemlje koje su ulagale u Hrvatsku, a vidljivo je da su najveća ulaganja ostvarena od strane Nizozemske (17%), Austrije (13%) i Luksemburga (11%).

Slijedi Grafikon 7 gdje se mogu vidjeti ulaganja prema djelatnostima.

Grafikon 7. Ulaganja u Hrvatsku prema djelatnosti

Izvor: Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, preuzeto 07.03.2023. s <https://investcroatia.gov.hr/o-hrvatskoj-2/>

Iz grafikona se može iščitati da se najviše ulagalo u financijske usluge (28%), onda u proizvodnju (19%). Najmanje se ulagalo u turizam 4% i građevinarstvo 3%.

Hrvatska je donijela novi zakon o digitalnim nomadima te tako potaknula još veći broj stranih ulaganja u Hrvatsku. Također, ostvorila odlične uvjete u djelatnostima u svim poslovnim zonama i time omogućila potencijalnim ulagačima ulaganje po posebnim pogodnostima. Na temelju toga omogućila si je da postane novo središte digitalne tehnologije.

3.5. Osobna potrošnja u Hrvatskoj

Osobna potrošnja je najznačajnija sastavnica makroekonomskih pokazatelja. Ima najveći udio u bruto domaćem proizvodu. Najveći utjecaj na osobnu potrošnju pojedinca ima njegov raspoloživi dohodak odnosno dohodak cijelog kućanstva.

Prema zadnjoj provedenoj anketi za 2019. godinu koju je proveo Državni zavod za statistiku, izdaci u 2019. godini za potrošnju iznosili su 93.522 kune po kućanstvu. Najveći udio u izdacima činili su izdaci za hranu i bezalkoholna pića, 26,2%. Slijedili su izdaci za prijevoz, 15,8%, i izdaci za stanovanje i potrošnju energenata, 15,5%. U ukupnim izdacima izdaci za odjeću i obuću imali su udio od 8,1%, za razna dobra i usluge udio od 7,6%, za pokućstvo, opremu za kuću i redovito održavanje kuće udio od 6,3%, a za rekreaciju i kulturu te komunikacije udjele od po 5,3%. Sve ostale skupine u ukupnim izdacima kućanstava imale su udio manji od 5,0%.⁴⁰

Slijedi tablica 10 s prikazom osobne potrošnje kućanstava.

⁴⁰ Državni zavod za statistiku, Anketa o potrošnji kućanstva, preuzeto 08.03.2023. s <https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/osobna-potrosnja-i-pokazatelji-siromastva/osnovne-karakteristike-potrosnje-kucanstava/>

Tablica 10. Osobna potrošnja u 2021.godini i 2022.godini u Hrvatskoj (u mil, u €)

Godina	2021.			
Zemlja	Q1	Q2	Q3	Q4
Hrvatska	9.193,50	9.974,60	10.016,00	10.943,50
Godina	2022.			
Zemlja	Q1	Q2	Q3	Q4
Hrvatska	10.249,60	11.518,70	11.638,30	-

Izvor: Izrada autora prema podacima s Eurostat-a, preuzeto 07.03.2023. s https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMQ_10_GDP_custom_4779947/default/table?lang=en

Iz tablice je vidljivo da osobna potrošnja raste kroz kvartale. U prvom kvartalu 2021.godine iznosila je 9.193,50 mil € dok je u istom tom kvartalu, ali u 2022. godini iznosila 10.249,60 mil €. To je povećanje za 11,49%. Za izračun ukupne osobne potrošnje korištena su prva tri kvartala 2021. i 2022. godine, te se zaključilo da je došlo do povećanja osobne potrošnje od 14,47%.

Na porast potrošnje u 2022. godini najveći utjecaj imao je rast prometnih usluga, porast ugostiteljskih usluga i prometa u trgovini na malo.

3.6. Ostali makroekonomski pokazatelji u Hrvatskoj

Od ostalih makroekonomskih pokazatelja, u ovom dijelu rada, ukratko će se navesti koje je stanje javnog dug i trenutna situacija u turizmu.

Javni dug

Javni ili državni dug je sveukupni dug države kojeg država ima s nekom drugom državom ili ulagačem.

Slijedi Tablica 11.

Tablica 11. Javni dug u Hrvatskoj na dan 07.02.2023. (u mil kn)

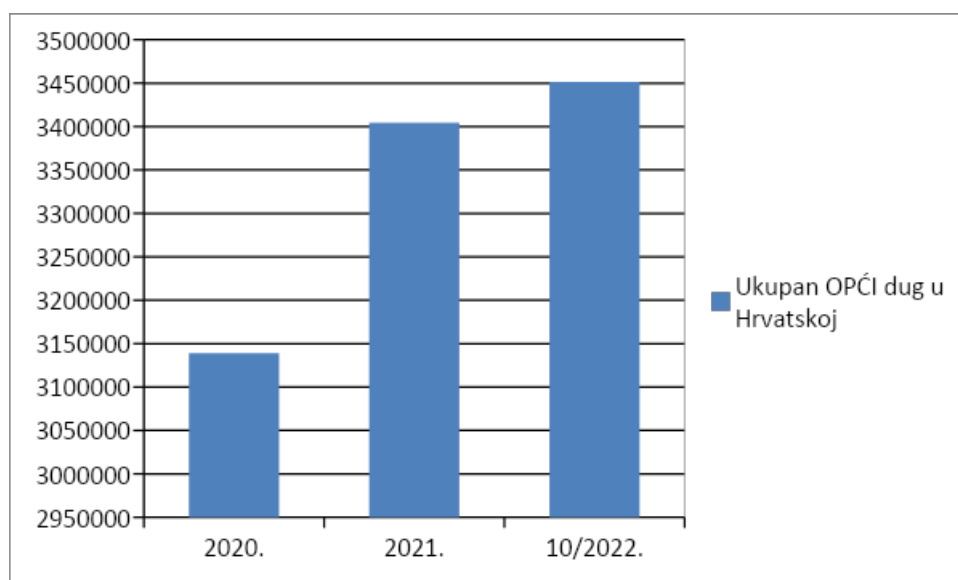
Javni dug 07.02.2023.	393.048.300.123,00
Javni dug po stanovniku 07.02.2023.	96.857,62

Izvor: Brojač javnog duga, preuzeto 07.03.2023. s <https://javnidug.manijiporezi.hr/>

Iz tablice je vidljiv trenutni javni dug Hrvatske na dan 07.02.2023. godine, kao i javni dug po stanovniku. Dug je izražen u kunama!

Slijedi grafikon 8 koji prikazuje opći dug Hrvatske za vremensko razdoblje od 2020. godine do listopada 2022. godine.

Grafikon 8. Opći dug Hrvatske u mil kn

Izvor: HNB, Eurosustav, preuzeto 08.03.2023. s <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/opca-drzava/dug-opce-drzave>

Na grafikonu je vidljiv opći dug Hrvatske u skladu s Europskim sustavom nacionalnih i regionalnih računa 2010 (ESA 2010), tzv. Maastrichtski ili EDP dug koji predstavlja bruto nominalni konsolidirani dug bez uključene obračunate neplaćene kamate. Prikazane su kamatne stope na trezorske zapise Republike Hrvatske i prinosi do dospelja na obveznice Republike Hrvatske za odabrane valute.⁴¹

Također vidljivo je da opći dug je u porastu. Godine 2020. iznosio je 329,7 milijarde kuna, u 2021. godini iznosio je 343,6 milijardi kuna, a pred kraj 2022. godine iznosio je 347,2 milijardi kuna.

⁴¹ HNB, Eurosustav, preuzeto 08.03.2023. s <https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/opca-drzava/dug-opce-drzave>

Turizam

Udio turizma u BDP-u Hrvatske je među najvećim u Europskoj uniji. Za hrvatsko gospodarstvo, značaj turizma ima ogromno značenje. Kako raste zarada od turizma, raste i ovisnost o što većem priljevu turista. Može se reći da turizam za Hrvatsku postaje uteg u gospodarstvu.

Slijedi tablica 12 kojom se prikazuju prihodi koji su ostvareni u Hrvatskoj u 2020. i 2021. godini.

Tablica 12. Prihodi od turizma u Hrvatskoj u 2020. i 2021. godini

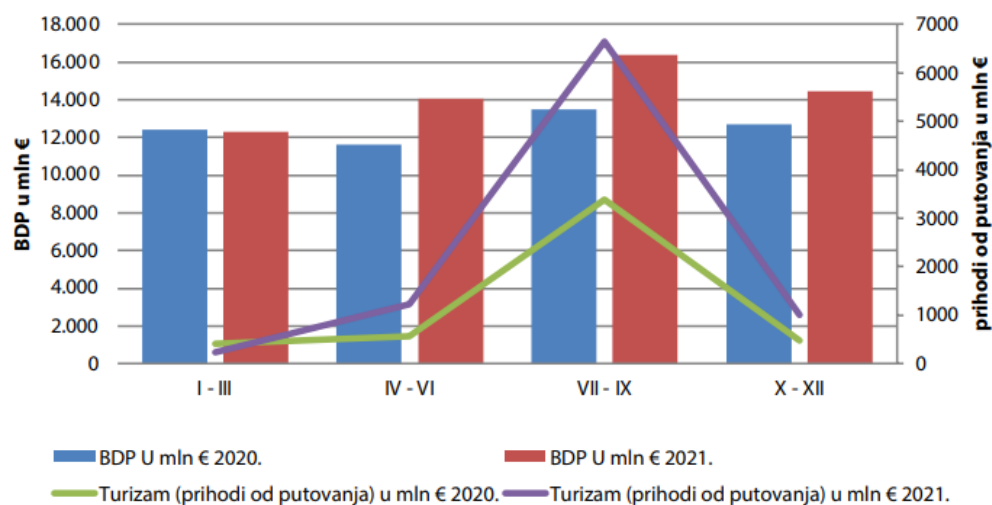
GODINA	2020.	2021.	INDEKS 2020./2021.
BDP (u mil €)	50.224	57.232	114
Prihodi od turizma (u mil €)	4.183,50	9.121,80	189,5
Udjel turizma u BDP-u(u%)	9,6	15,9	166,3

Izvor: Izrada autora prema podacima s HTZ, preuzeto 07.03.2023. s https://www.htz.hr/sites/default/files/2022-08/HTZ%20TUB%20HR_%202021.pdf

Iz tablice 12 vidljivo je da je udio turizma u BDP-u Hrvatske 2020. godine iznosio 9,6%, a u 2021. godini iznosio je 15,9%. Razlozi povećanja proizlaze iz toga jer se smanjila pandemija koronavirusa i granice između zemalja su se otvorile te time omogućile ponovni priljev gostiju na „Jadransko“ tržište.

BDP te prihod od turizma u Hrvatskoj ostvaren u 2021. godini slijedi kao grafički prikaz.

Grafikon 9. Prihodi od turizma i BDP u 2021. godini u Hrvatskoj

Izvor: Hrvatska turistička zajednica, preuzeto 07.03.2023. s https://www.htz.hr/sites/default/files/2022-08/HTZ%20TUB%20HR_%202021.pdf

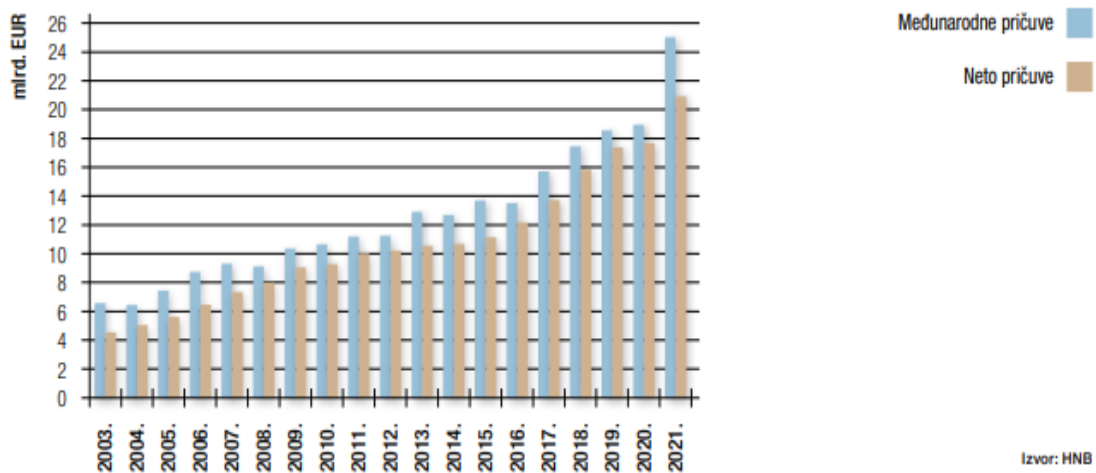
Iz navedenog grafa može se uočiti da 2021. godina dominira nad 2020. godinom. BDP stagnira jedino u prvom tromjesečju 2021. godine te nakon toga kreće rast. Što se tiče prihoda od turizma oni su također u 2021. godini znatno veći od 2020. godine.

Prema neslužbenim rezultatima udio od turizma u BDP za 2022. godinu iznosi 18%, a to je ujedno i najveći udio u Europskoj uniji. Kroz pandemiju u 2020. godini osjetilo se koliko Hrvatska ovisi o rezultatima turističke sezone. Već krajem ožuljka iste godine osluškivalo se kakvo će biti stanje na Jadranu što se tiče dolazaka turista. Za razliku od ostalih mediteranskih zemalja, Hrvatska je najovisnija o turizmu.

Međunarodne pričuve

Međunarodne pričuve ostvarile su najviši dosad zabilježen godišnji porast i krajem godine iznosile su nešto više od 25 mlrd. eura, a što je dovoljno za plaćanje gotovo 10 mjeseci uvoza robe i usluga. (Grafikon 10)

Grafikon 10. Godišnji rast međunarodnih i neto pričuva (u mil €)

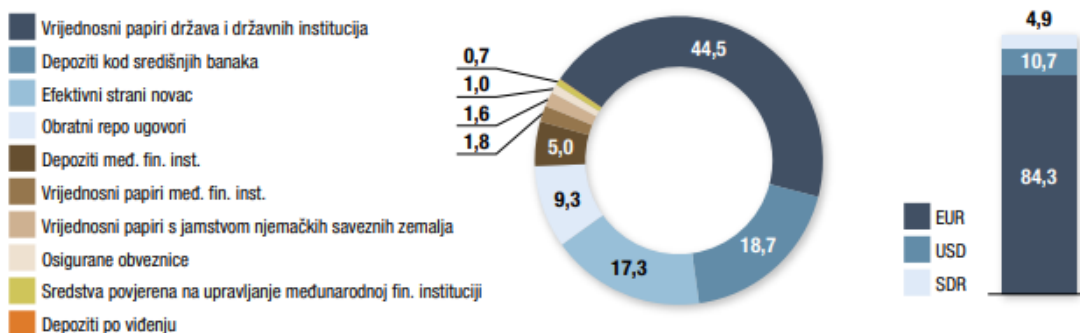

Izvor: Hrvatska narodna banka, Godišnje izvješće 2021., preuzeto 05.05.2023. s <https://www.hnb.hr/documents/20182/4206278/h-gi-2021.pdf/7a557db9-4d99-1dff-0d26-4fa8cae81bbb>

Međunarodne pričuve na kraju 2021. iznosile su 25,021 mlrd eura, što je bilo više za 6,076 mlrd eura odnosno za 32,1% više u odnosu na kraj 2020. godine. U istom su razdoblju neto pričuve, a u koje nisu uključena sredstva Ministarstva financija, Europske komisije, SDR-i kod MMF-a ni ulaganja u repo poslove, porasle za 3,218 mlrd eura odnosno za 18,2%, i dosegule su 20,910 mlrd eura.

Slijedi prikaz međunarodnih pričuva, ali prema strukturi ulaganja. (Slika 1)

Slika 1. Struktura ulaganja međunarodnih pričuva prema instrumentima i prema valuti u 2021. godini (%)

Izvor: Hrvatska narodna banka, Godišnje izvješće 2021., preuzeto 05.05.2023. s <https://www.hnb.hr/documents/20182/4206278/h-gi-2021.pdf/7a557db9-4d99-1dff-0d26-4fa8cae81bbb>

Na kraju 2021. godine u najsigurnija ulaganja, instrumente izdavatelja unutar dva najviša ranga kreditnog rejtinga, instrumente BIS-a i efektivni strani novac u trezoru HNB-a bilo je uloženo 70% međunarodnih pričuva.

U valutnoj strukturi međunarodnih pričuva najveći udio čine euri. Udio eura blago se smanjio u 2021. godini na 84,3% s 85,0% zabilježenih krajem 2020. godine. Tomu su najviše pridonijeli porast udjela SDR-a zbog velikog priljeva po MMFovoj alokaciji i slabljenje eura u odnosu na američki dolar odnosno SDR. Udio američkog dolara također se smanjio s 13,0% na 10,7%, između ostaloga i zato što se u uvjetima rasta neto pričuva nominalni iznos dolarskih ulaganja održavao stabilnim. Udio SDR-a u međunarodnim pričuvama porastao je s 1,9% na 4,9% zbog primljenih sredstava na osnovi opće alokacije u iznosu od 687,6 mil. SDR-a kao pomoć protiv pandemije i s namjerom dopune deviznih rezerva članica MMF-a.⁴²

⁴² Hrvatska narodna banka, Godišnje izvješće 2021., preuzeto 01.05.2023. s <https://www.hnb.hr/documents/20182/4206278/h-gi-2021.pdf/7a557db9-4d99-1dff-0d26-4fa8cae81bbb>

4. ZAKLJUČAK

Za razliku od mikroekonomije, makroekonomija proučava cjelokupno gospodarstvo i međusobne odnose prihoda, proizvodnje, cijena, zaposlenosti te ostalih varijabli.

Najvažniji makroekonomski pokazatelji su bruto domaći proizvod, bruto domaći proizvod po stanovniku, zaposlenost odnosno nezaposlenost, inflacija, investicije, osobna potrošnja, javni dug, izvoz i uvoz roba i usluga, međunarodne pričuve.

Bruto domaći proizvod jedan je od najčešćih pokazatelja mjerenja gospodarske aktivnosti. Godina 2021. obilježena je rastom odnosno oporavkom ekonomske aktivnosti, a bruto domaći proizvod iznosio je 10,2% što je u odnosu na 2020. godinu koja je bila obilježena pandemijom koronavirusa znatno poboljšanje. U trgovini na malo zabilježena su pozitivna kretanja u 2021. godini. Također, u istoj godini zabilježen je i rast turističkih noćenja. Industrijska i građevinska proizvodnja isto tako su ostvarile povećanje. Što se tiče zaposlenosti u 2021. godini, broj nezaposlenih je u padu te slijedi oporavak. Kod inflacije u 2021. godini zabilježeno je znatno ubrzanje, te je ona na kraju godine iznosila 2,6%.

Prema privremenim podacima za 2022. godinu bruto domaći proizvod u trećem kvartalu 2022. godine porastao je za 5,2%. Što se tiče zaposlenosti u prosincu 2022. godine, ona je porasla u odnosu na studeni 2022. godine, za 1,2%, a nezaposlenost je u tom istom periodu porasla za 1,4%. Hrvatska je 2022. godinu završila s inflacijom od 13,1%. Bruto investicije u 2022. godini porasle su za 8% na godišnjoj razini. Osobna potrošnja kroz promatrane godine također je u porastu i to za 14,47%. Što se tiče javnog duga Hrvatske on je u konstantnom rastu. Godine 2020. iznosio je 329,7 milijarde kuna, u 2021. godini iznosio je 343,6 milijardi kuna, a pred kraj 2022. godine iznosio je 347,2 milijardi kuna. Najveće značenje za Hrvatsku i njeno gospodarstvo i izvor prihoda ima turizam. Hrvatska ima najveći udio turizma u bruto domaćem proizvodu nasuprot ostalih zemlja Europske unije i on u 2022. godini iznosi 18%.

Bruto domaći proizvod eurozone u 2022. godini porastao je za 3,5%, a bruto domaći proizvod Europske unije porastao je za 3,6% unatoč inflacijskoj i energetskej krizi.

POPIS LITERATURE

Popis knjiga

1. Benić Đ., Makroekonomija, Zagreb, Školska knjiga, d.d., 2016.
2. Blanchard, O., Makroekonomija (Svez. 5). Zagreb: MATE, 2011.
3. Čavlek N., Bartoluci M., Prebežac D., Kesar O. et al., Turizam- ekonomske osnove i organizacijski sustav, Školska knjiga, Zagreb, 2011.
4. Grgić M, Bilas V., Međunarodna ekonomija, Zagreb, Lares Plus d.o.o., 2008.
5. Koncul N., Ekonomika i turizam, Mikrorad d.o.o., Zagreb, 2009.
6. Puljiz, V., Bežovan, G., Matković, T., Šućur, Z., & Zrinščak, S., Socijalna politika Hrvatske. Zagreb: Pravni fakultet Zagreb, 2008.
7. Samuelson, P. A., & Nordhaus, W. D., Ekonomija (Svez. 19). Zagreb: MATE, 2011.
8. Wasserbauer, B., Osnove ekonomije, Veleučilište u Karlovcu, Karlovac, 2009.

Popis internetskih stranica

1. Buterin V., Vlahinić Lenz N., Mihaljević N., Kretanje osobne potrošnje na primjeru odabranih članica EU, <https://hrcak.srce.hr/file/321169>
2. Babić A., Bajo A., Bubaš Z., Švaljek S., Javni dug u Republici Hrvatskoj, <https://repositorij.ijf.hr/islandora/object/ijf:19>
3. Brojač javnog duga, <https://javnidug.manjiporezi.hr/>
4. Državni zavod za statistiku, Godišnji bruto domaći proizvod, <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29154>
5. Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/hr/>
6. Državni zavod za statistiku, <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29154>
7. Državni zavod za statistiku, Zaposleni prema djelatnostima u prosincu 2022., <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29234>
8. Državni zavod za statistiku, Kalkulator inflacije, <https://web.dzs.hr/calcinfl.htm>
9. Državni zavod za statistiku, Indeksi potrošačkih cijena u prosincu 2022., <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29202>
10. Državni zavod za statistiku, Investicije, <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29158>
11. Državni zavod za statistiku, Anketa o potrošnji kućanstva, <https://podaci.dzs.hr/hr/arhiva/osobna-potrosnja-i-pokazatelji-siromastva/osnovne-karakteristike-potrosnje-kucanstava/>

12. Eurostat,
https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMQ_10_GDP_custom_4779947/default/table?lang=en
13. Europska središnja banka,
https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_inflation.hr.html
14. Hrvatska enciklopedija, natuknica: Plaća,
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=48550>
15. Hrvatska enciklopedija, natuknica: Investicije,
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27720>
16. Hrvatska enciklopedija, natuknica: Makroekonomija,
<https://enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=38279>
17. Hrvatska enciklopedija, Natuknica: Turizam,
<https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=62763>
18. Hrvatska narodna banka, Eurosustav, Makroekonomski pokazatelji
<https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>
19. Hrvatska narodna banka, Godišnje izvješće 2021.,
<https://www.hnb.hr/documents/20182/4206278/h-gi-2021.pdf/7a557db9-4d99-1dff-0d26-4fa8cae81bbb>
20. Hrvatska narodna banka, Međunarodne pričuve RH,
<https://www.hnb.hr/temeljne-funkcije/medunarodne-pricuve/meunarodne-pricuve-rh>
21. Hrvatski zavod za zapošljavanje, statistika,
<https://statistika.hzz.hr/statistika.aspx?tipIzvjestaja=1>
22. Hrvatski zavod za zapošljavanje, Godišnjak 2021.,
<https://www.hzz.hr/app/uploads/2022/09/godisnjak-2021-1.pdf>
23. Hrvatska narodna banka, Glavni makroekonomski indikatori,
<https://www.hnb.hr/statistika/glavni-makroekonomski-indikatori>
24. Hrvatska narodna banka, Eurosustav, Dug opće države
<https://www.hnb.hr/statistika/statisticki-podaci/opca-drzava/dug-opce-drzave>
25. Hrvatska turistička zajednica, https://www.htz.hr/sites/default/files/2022-08/HTZ%20TUB%20HR_%202021.pdf

26. Makroekonomski pokazatelji, blog,
<https://blog.dnevnik.hr/pocela/2005/08/1615100660/makroekonomski-pokazatelji.html>
27. Moj bankar, natuknica: Makroekonomija, <https://www.moj-bankar.hr/Kazalo/M/Makroekonomija>
28. Ministarstvo financija, Javni dug, preuzeto 26.01.2023. s
<https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/javni-dug/104>
29. Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja, <https://investcroatia.gov.hr/o-hrvatskoj-2/>
30. Kapitalac, blog o novcu, <https://kapitalac.wordpress.com/2012/09/22/sto-je-bruto-a-sto-neto-placa/>
31. Zakon o Hrvatskoj narodnoj banci, NN 75/08, 54/13, 47/20

POPIS SLIKA

Slika 1. Struktura ulaganja međunarodnih pričuva prema instrumentima i prema valuti u 2021. godini (%)

34

POPIS TABLICA

Tablica 1. Objašnjenje makroekonomskih pokazatelja	4
Tablica 2. Primjer izračuna inflacije	9
Tablica 3. Bruto domaći proizvod u Hrvatskoj od 2018.g. do 2021.g.	17
Tablica 4. Bruto domaći proizvod per capita	18
Tablica 5. Ukupna zaposlenost/nezaposlenost i aktivno stanovništvo u 2022.godini u Hrvatskoj	19
Tablica 6. Broj zaposlenih prema području djelatnosti	20
Tablica 7. Nezaposlenost po županijama	21
Tablica 8. Indeksi potrošačkih cijena u Hrvatskoj u prosincu 2022. godine	25
Tablica 9. Bruto investicije u Hrvatskoj u 2020.godini i 2021.godini (tis.kn)	27
Tablica 10. Osobna potrošnja u 2021.godini i 2022.godini u Hrvatskoj (u mil, u €)	30
Tablica 11. Javni dug u Hrvatskoj na dan 07.02.2023. (u mil kn)	30
Tablica 12. Prihodi od turizma u Hrvatskoj u 2020. i 2021.godini	32

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. Stope rasta BDP-a kroz vremensko razdoblje od 2018.g. do 2021.g. u %	17
Grafikon 2. Ukupan broj zaposlenih u Hrvatskoj u vremenskom razdoblju od 12.2021.-12.2022. (u mil)	21
Grafikon 3. Kretanje stope nezaposlenosti u 2020. i 2021. godini	23
Grafikon 4. Godišnje i prosječne godišnje stope rasta inflacije u vremenskom razdoblju od 2018.-2022.godine u Hrvatskoj (u %)	24
Grafikon 5. Indeks potrošačkih cijena od 2002. do 2022. godine u Hrvatskoj (godišnje)	26
Grafikon 6. Ulaganja u Hrvatsku po zemljama (%)	28
Grafikon 7. Ulaganja u Hrvatsku prema djelatnosti	28
Grafikon 8. Opći dug Hrvatske u mil kn	31
Grafikon 9. Prihodi od turizma i BDP u 2021.godini u Hrvatskoj	33
Grafikon 10. Godišnji rast međunarodnih i neto pričuva (u mil €)	34